MONNIKENBERG

NAAMGEVING OPENBARE RUIMTE

ONDERBOUWING
'NAAMGEVING MONNIKENBERG; THEMA LANDGOEDWONEN'

ZAAKNUMMER: 429176

09 NOVEMBER 2017
HILVERSUM

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1 Inleiding 4
Hoofdstuk 2 Het plan 5
Hoofdstuk 3 Thematische aanpak ..... **Error! Bookmark not defined.**

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

De naamgeving van openbare ruimten is in de eerste plaats bedoeld om plekken in Hilversum te kunnen aanduiden. Iedereen kan dan zijn weg (en plek) vinden. Voor de gemeente is naamgeving voorts van belang voor een goede dienstverlening, de openbare orde en veiligheid en voor gebiedsontwikkeling. Naamgeving van openbare ruimten vindt bij voorkeur plaats op basis van samenhangende naamcategorieën. Bij de naamgeving van nieuwe complexen van straten en pleinen moet daarom eerst de categorie/thema worden gekozen. Bij toekenning van nieuwe namen in een bestaande wijk moeten deze zo veel mogelijk passen bij de omliggende naamgeving.

De naamgeving van openbare ruimten voor het plangebied Monnikenberg is gebaseerd op samenhangende naamcategorieën. De thematische benadering bevordert de vindbaarheid en veiligheid van de openbare ruimte.

Bij besluit van …… 'NAAMGEVING OPENBARE RUIMTE MONNIKENBERG' d.d. …. Zijn 3 thema's vastgesteld;

1. GEZONDHEIDSPARK; functioneel aspect;
2. LANDGOEDWONEN; landschappelijk aspect;
3. MONNIKENBERG; historisch aspect;

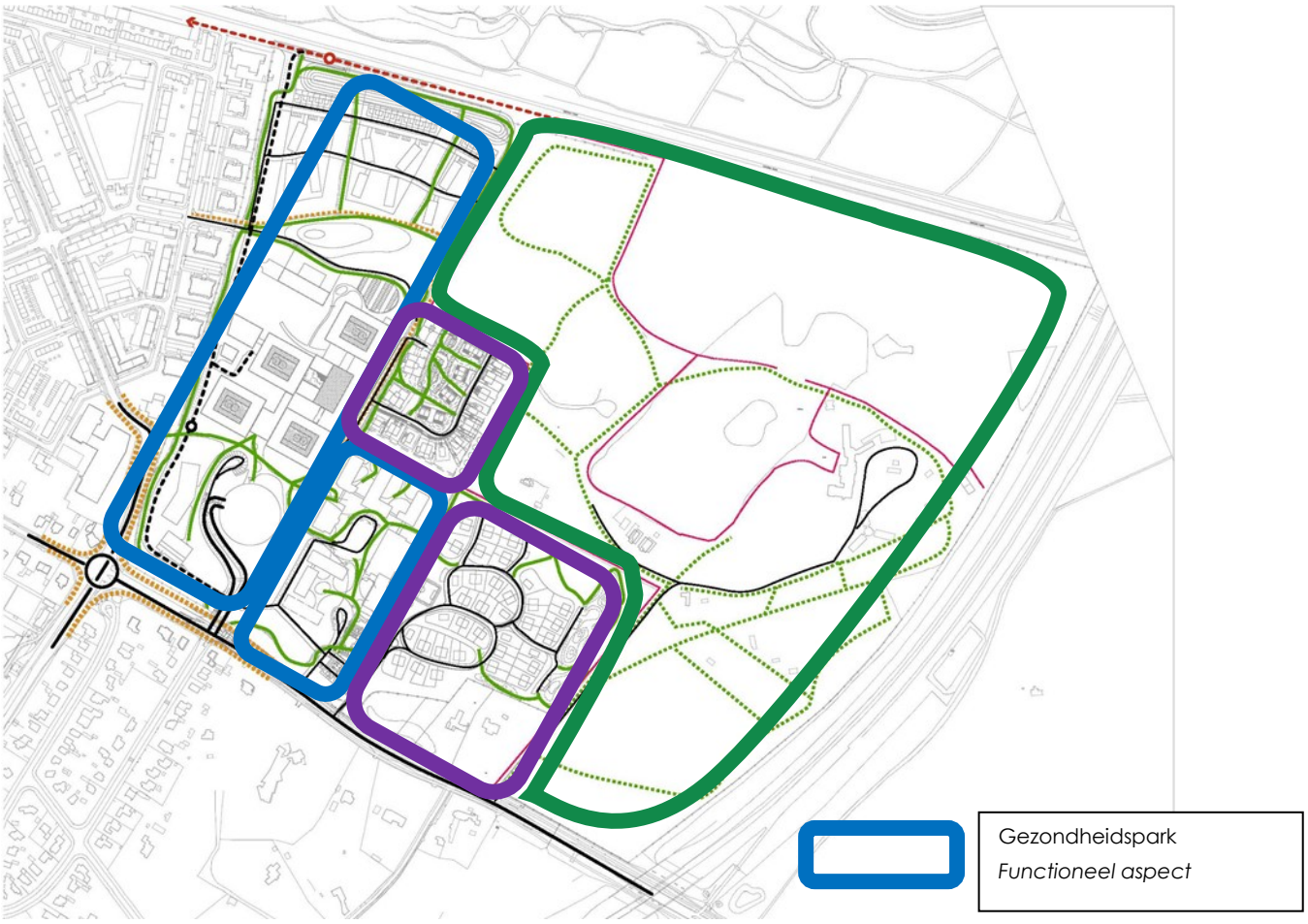

Dit document werkt het thema 2 'LandgoedWonen' uit. Het thema is gerelateerd aan het landschappelijk aspect.

HOOFDSTUK 2 HET PLAN

Aan de oostkant van Hilversum ligt het gebied Monnikenberg. In dit gebied gaan de komende jaren belangrijke ontwikkelingen spelen. Het is een gebied waar nu weinig ruimtelijke samenhang aanwezig is. Tegelijkertijd zijn er belangrijke functies gevestigd (ziekenhuis en overige zorgvoorzieningen). Ook zijn er verschillende monumentale gebouwen. Het grootse daarvan is de villa Monnikenberg. Aan de westzijde van het gebied Monnikenberg, tegen het Van Riebeeckkwartier aan, wordt gefaseerd een bovenregionaal innovatief gezondheidspark ontwikkeld. Het bestaande ziekenhuisgebouw van Tergooi zal uiteindelijk volledig verdwijnen. Dat geldt ook voor de bestaande gebouwen van Merem. Op de vrijkomende terreinen van Tergooi en Merem komen verschillende vormen van woningbouw. Aan de oostzijde van het gebied wordt de natuur maximaal ontwikkeld.

HOOFDSTUK 3 THEMA 2: LANDGOEDWONEN

Binnen dit thema is gezocht naar de natuurwaarden van het gebied Monnikenberg.

- Een landschappelijke aspect; de namen van straten vinden vooral hun oorsprong in hun ligging en vorm, dus hun fysieke kenmerken of ligging.

Voor het landgoed Monnikenberg zijn de natuurwaarden onderzocht. Daarvoor is het Natuur- en Landschapsplan Landgoed Monnikenberg opgesteld.

Natuur- en Landschapsplan Landgoed Monnikenberg d.d. 26 november 2015

In paragraaf 4.3 'Versterken natuurwaarden' wordt uitvoerig ingegaan op de flora en fauna in Monnikenberg, te weten:

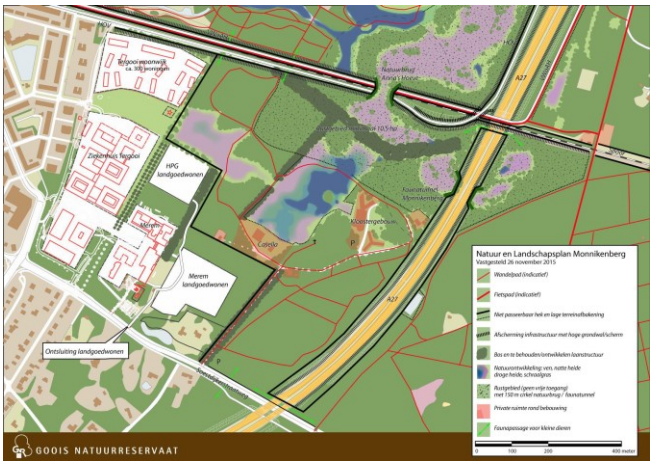

De natuurwaarden in de bossen van Monnikenberg zijn goed ontwikkeld. Het bos bestaat uit zowel loof als naaldhout en is in soortensamenstelling zeer gevarieerd. Doordat het gebied (in tegenstelling tot grote delen van het Gooi) al een lange historie kent als bos, zijn naast oude bomen ook karakteristieke bosvegetaties te vinden. Zo zijn <u>adelaarsvaren, kamperfoelie en lelietje van dalen</u> op een aantal plaatsen in de ondergroei van het bos te vinden. Het landgoedbos is een toevluchtsoord voor diersoorten die van bos en rust houden. Onder andere reeën benutten de beschutting en rust om er hun jongen te werpen en er is een dassenburcht aanwezig. Het beheer in de bosgebieden is gericht op diversiteit van inheemse soorten bomen en variatie in leeftijdsopbouw. Aan de randen van de bosgebieden wordt plaatselijk een geleidelijke overgang naar de open gebieden ontwikkeld door het aanplanten van inheemse struikvormers zoals <u>meidoorn, sleedoorn, Gelderse roos en lijsterbes</u>.

Op de niet beboste delen van het landgoed zijn de natuurwaarden matig ontwikkeld en is veel winst te behalen door gebiedsontwikkeling. Uit bodemonderzoek is gebleken dat ter plaatse van het grasland en het Monnikenwater ten westen van het klooster, een voedselarm heideven heeft gelegen. Dit ven is duizenden jaren geleden ontstaan en is door menselijke ingrepen sinds de middeleeuwen vergraven en met grond opgevuld. De ondoorlatende ondergrond, die de basis vormt van het ven, is grotendeels intact gebleven. Samen met het daar bovenop aanwezige veen, blijkt dit een goede basis voor reconstructie en herontwikkeling van het heideven. Hierbij wordt het ven voorzichtig uitgegraven tot de onverstoorde onderlaag, waarbij ca. 35.000 m3 grond vrijkomt. Het ven zal na reconstructie bestaan uit circa 1 ha open water en ongeveer 2 ha nat tot vochtig voedselarm biotoop. Hierin zullen naar verwachting vegetaties met o.a. <u>*moeraswolfsklauw,*</u>

snavelbies, veenmossen en veenpluis tot ontwikkeling komen. Op de wat minder natte delen rond het ven zal waarschijnlijk plaatselijk *dopheide, zonnedauw en klokjesgentiaan* tot ontwikkeling komen. Diersoorten zoals *ringslang, kamsalamander, kleine watersalamander, kikkers, libellen* en andere waterinsecten zullen zich hier thuis voelen.

De voormalige akkers aan de westzijde van het landgoed zijn door agrarisch gebruik zeer voedselrijk geworden. Hiervan profiteren vooral de algemene soorten. Het afgraven van de bouwvoor en verstoorde bovenlaag schept een uitgangssituatie waarbij de onverstoorde minerale bodem aan de oppervlakte komt te liggen. Hiervoor zal circa 25.000 m3 grond worden ontgraven. Er zal een voedselarmere groeiplaats ontstaan die oorspronkelijk op de zandgronden thuishoort, met de daarbij behorende flora en fauna. Ter plaatse van deze ontgraving zal zich naar verwachting droge heide (*struikheide, kruipbrem plaatselijk dopheide*) en schraal grasland (*borstelgras, schapengras*) ontwikkelen met plaatselijk vochtige plekken. Diersoorten zoals ree en das zullen dit open landschap in de nabijheid van bos gebruiken om te foerageren.

Op termijn kunnen de *levendbarende hagedis en de hazelworm* profiteren van de gebiedsinrichting en zullen naar verwachting vele soorten insecten zoals de *heivlinder, het heideblauwtje* en verschillende soorten sprinkhanen en libellen het nieuwe heidegebied snel weten te koloniseren.

Ter plaatse van de voormalige kwekerij aan de oostzijde van de A27 is de situatie vergelijkbaar met die van de voormalige akkers op Monnikenberg. Ook hier zal na afgraven van de verstoorde bovenlaag heide en schraalgrasland tot ontwikkeling komen met plaatselijk een vochtig karakter. Hierbij zal naar verwachting ongeveer 5000 m3 grond vrijkomen. Om de natuurverbinding voor dieren extra aantrekkelijk te maken wordt nabij de faunatunnel onder de A27 dieper gegraven zodat een poel ontstaat. Hier kunnen grotere dieren als ree, das en boommarter komen drinken. Maar ook vogels, vleermuizen, amfibieën en reptielen kunnen van deze poel gebruik maken.

Omdat zowel droge als natte heide al zo lang uit Monnikenberg zijn verdwenen, zullen kiemkrachtige zaden die bij deze vegetaties horen niet of nauwelijks in de bodem aanwezig zijn. Daarom zal na de graafwerkzaamheden maaisel uit gebieden met vergelijkbare groeiplaatsen waar deze vegetaties wel voorkomen, worden uitgestrooid. Dit zal de vestiging van gevarieerde en gewenste vegetaties versnellen, wat gunstig is bij het instandhoudingsbeheer.

Opsomming van gebiedseigen Flora

Onderstaand een opsomming van de flora die voorkomen in Monnikenberg op basis van het Natuur- en Landschapsplan Landgoed Monnikenberg. In Hilversum komen diverse straatnamen voor. In de Verordening Adresnaamgeving en –nummering Gemeente Hilversum 2016 is bepaald dat nieuwe namen niet gelijk zijn aan of veel lijken op reeds bestaande namen. In onderstaande lijst is aangegeven welke straatnamen reeds bestaan.

Ondergroei van het bos

- adelaarsvaren (Adelaarstraat bestaat reeds);
- kamperfoelie;
- lelietje van dalen (Leliestraat bestaat reeds);

Aanplanten, geleidelijke overgang

- meidoorn (Meidoornstraat bestaat reeds);
- sleedoorn;
- Gelderse roos;
- Lijsterbes (Lijsterbeslaan bestaat reeds);

Reconstructie en herontwikkeling van het heideven

- Moeraswolfsklauw;
- Snavelbies;
- veenmossen (Veenshof bestaat reeds);
- veenpluis;
- dopheide;
- zonnedauw;
- klokjesgentiaan;

De voormalige akkers aan de westzijde van het landgoed

- struikheide;
- kruipbrem;
- dopheide;
- borstelgras;
- schapengras (Schapenkamp bestaat reeds)/

HOOFDSTUK 4 VOORDRACHT STRAATNAMEN LANDGOEDWONEN; FLORA

Voorgesteld wordt om onderstaande namen te reserveren voor de naamgeving van de openbare ruimte binnen het thema LandgoedWonen;

1. **Struikheide**

De struikhei (Calluna vulgaris) is een plant uit de heidefamilie (Ericaceae). De soort komt in heel Europa voor, maar vooral in Midden- en Noord-Europa. Naar het oosten komt de plant tot West-Siberië voor. In de negentiende eeuw is de struikhei door Schotse immigranten meegenomen naar Canada en heeft zich vandaar uit over geheel Noord-Amerika verspreid. Het is de enige soort uit het geslacht Calluna, een zogeheten monotypisch geslacht.

Struikhei wordt 10-100 cm hoog, op sommige plaatsen bereikt oude struikheide een hoogte van 150cm. De plant heeft tweeslachtige, symmetrische bloemen. De kelk en de kroonblad hebben dezelfde kleur. Aan het eind van de takjes zitten de paarse bloemen, die zorgen eind juli tot begin september voor de paarse heidevelden. Elke bloem heeft twee schutblaadjes. Vooral in natte jaren is de bloei uitbundig. De bloemkroon blijft nog lang vastzitten ook nadat de plant uitgebloeid is. De bloeiwijze is trosvormig. Aan de takjes zitten kleine ongesteelde, lancetvormige blaadjes. Aan de voet van de blaadjes zitten twee priemvormige oortjes.

2. **Dopheide**

Dophei (Erica) is een geslacht van planten uit de heidefamilie (Ericaceae). Alle leden van het geslacht hebben kleine altijdgroene, naaldachtige bladeren van 2-15 mm lang in kransen van drie of vier. De viertandige bloemkroon met vrije meeldraden is omgegeven door een groene kelk (vleeskleurig bij Erica carnea). Erica sicula heeft meestal een vijftandige bloemkroon.

De verwante soort Bruckenthalia spiculifolia heeft meeldraden die met de bloemkroon vergroeid zijn. De meeste Europese soorten zijn dwergheesters van 20-80 cm hoog. De

grootste zijn de boomheide (Erica arborea) en de bezemdophei (Erica scoparia) die 6-10 meter hoog kunnen worden.

3. Snavelbies

De witte snavelbies (Rhynchospora alba) is een overblijvende plant die behoort tot de cypergrassenfamilie (Cyperaceae). De plant komt van nature voor in Eurazië en Noord-Amerika. De soort groeit in levend hoogveen en op open, natte heidegrond. Ze staat op de Nederlandse Rode lijst van planten als algemeen voorkomend, maar sterk afgenomen.

De zodevormende plant wordt 15-50 cm hoog en heeft korte wortelstokken. De plant vormt 1-2 cm lange, witte winterknolletjes. De stengel is driekantig en naar boven toe ruw. De bladscheden zijn geelbruin en bij de onderste bladeren ontbreekt de bladschijf.

Witte snavelbies bloeit van juni tot augustus met witachtige, later vaak rood wordende, 4-5 mm lange aartjes. Per aartje komen twee bloemen voor. De borstels aan de voet van het aartje hebben naar boven gerichte tandjes. Een bloem heeft twee stempels en twee meeldraden. De aartjes zijn gerangschikt in een hoofdjesachtige bloeiwijze. De schutbladen zijn ongeveer even lang als het hoofdje (aartjeskluwen).

4. Veenpluis

Veenpluis (Eriophorum angustifolium) is een plant uit de cypergrassenfamilie (Cyperaceae). De plant groeit op vochtige, zure grond, zoals heide en veen. Het vormt daar zoden met behulp van uitlopers. Opvallend is het lange, witte vruchtpluis, waaraan de naam ontleend is. Hij is plaatselijk vrij algemeen in Drenthe, de Kempen en de Ardennen. Elders in België en Nederland is veenpluis zeldzaam tot zeer zeldzaam.

De plant is te vinden op natte heide, in veenmosrietland, turfgaten en op bulten van levend hoogveen. Verder langs greppels en in spoorbermen, hoogveenslenken en bij vennen, op open plekken in berkenbroekbos, in duinvalleien en zandgroeven, op heischraal grasland en hooiland.

5. Zonnedauw

Zonnedauw (Drosera) is een geslacht van vleesetende planten in de Zonnedauwfamilie (Droseraceae). De botanische naam Drosera is afgeleid van het Oudgrieks δρόσος (drosos) = dauw. De zonnedauw lokt, vangt en verteert insecten door een glinsterende, kleverige substantie aan diens tentakeltjes. De prooi dient om de plant te voorzien van voedingsstoffen die vrijwel afwezig zijn in de bodem waar de planten leven. De meeste zonnedauw leven in moerasachtige gebieden, maar er zijn uitzonderingen in uiterst droge gebieden.

6. Kruipbrem

De kruipbrem (Genista pilosa) is een giftige, groenblijvende struik die behoort tot de vlinderbloemenfamilie (Leguminosae of Fabaceae). De soort staat op de Nederlandse Rode lijst van planten als vrij zeldzaam en zeer sterk afgenomen. De struik komt van nature voor in Europa. De cultivars Genista pilosa 'Goldilocks', Genista pilosa 'Lemon Spreader' (Yellow Spreader) en Genista pilosa 'Vancouver Gold' worden in de siertuin gebruikt.

De struik wordt 7-30 cm hoog en heeft een liggend-opstijgende, doornloze stengel. De 5-12 mm lange bladeren zijn aan de onderkant aangedrukt behaard. De kruipbrem bloeit van april tot juli met gele bloemen. Ook komt latere bloei voor met alleenstaande bloemen in de bladoksels. De vlag en kiel zijn 8-10 mm lang. De kroonbladen en kelk zijn aangedrukt behaard. De bloeiwijze is een tros. De vrucht is een 1,5-4 cm lange peul met aangedrukte beharing. De struik komt voor op droge, voedselarme zandgrond in heidevelden en bermen.

Voordracht straatnamen LandgoedWonen; Flora

Voorgesteld wordt om onderstaande namen te reserveren voor de naamgeving van de openbare ruimte binnen het thema LandgoedWonen;

1. Kamsalamander;
2. Boomkikker;

3. Poelkikker;
4. Rugstreeppad;
5. Heivlinder;
6. Heideblauwtje;
7. Etc.